

Nr 253.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående inrättande av två arkivrådstjänster inom riksarkivet m. m.; given Stockholms slott den 5 mars 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

dels å ordinarie stat för riksarkivet uppföra två arkivrådsbefattningar, en var med en avlöning av 8,100 kronor, därav 5,000 kronor lön, 2,500 kronor tjänstgöringspenningar och 600 kronor ortstillägg, vartill kan komma ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor;

dels å samma stat för en riksarkivarie, i stället för vad nu är stadgat, uppföra en avlöning av 10,000 kronor, därav 6,200 kronor lön, 2,800 kronor tjänstgöringspenningar och 1,000 kronor ortstillägg;

dels öka den å samma stat uppförda anslagsposten till amanuenser, vikariatsersättningar m. m. med 625 kronor;

dels för genomförande av nu angivna förändringar i riksarkivets ordinarie stat ävensom vid bifall till vad under åttonde huvudtiteln, punkten 2, i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag föreslagits fastställa det bestämda ordinarie anslaget till riks- och landsarkiven till 137,805 kronor;

dels ock föreskriva, att de genom kungörelserna den 11 juni 1909 (bihang till svensk författningssamling nr 41) och den 22 juli 1918 (svensk författningssamling nr 649) fastställda avlöningvillkor skola i *Bihang till riksdagens protokoll 1920. 1 saml. 210 häft. (Nr 253.)*

tillämpliga delar gälla i fråga om blivande innehavare av förenämnda arkivrådstjänster. •

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1920.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDEN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA.
UNDÉN,
THORSSON,
HOLMQUIST,
OLSSON.

Departementschefen, statsrådet Olsson anförde:

Vid anmälan den 7 januari 1920 av regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1921 åttonde huvudtitel hemställde jag, det Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att, i avbidan på proposition angående inrättande av två arkivrådsbefattningar inom riksarkivet m. m., för ändamålet beräkna en höjning av det ordinarie anslaget till riks- och landsarkiven med 17,825 kronor.

*Inrättande av
två arkivråds-
tjänster inom
riksarkivet
m. m.*

Denna min hemställan blev av Kungl. Maj:t bifallen. Efter det ärendet numera underkastats vederbörlig utredning, tillåter jag mig ånyo anmäla frågan inför Kungl. Maj:t.

I anledning av ett utav Kungl. Maj:t för 1919 års lagtima riksdag framlagt förslag angående viss höjning av det å riksarkivets ordi-

narie stat uppförda anslaget till amanuenser, vikariatsersättning m. m. ävensom med föranledande av en inom riksdagen väckt motion om ytterligare förhöjning av samma anslag, anförde riksdagen, som biföll Kungl. Maj:ts förslag samt beviljade ett extra anslag till förstärkning av förenämnda anslagspost, följande:

Riksdagen hyser visserligen den uppfattningen, att ett tillgodoseende av riksarkivets behov i det av motionären angivna syfte är synnerligen önskvärt. Riksarkivets ställning har nämligen under tidernas lopp väsentligen förändrats. Från att ursprungligen vara en arkivdepå har riksarkivet utvecklats till en central myndighet för allt arkivväsen i riket. Riksarkivet har vidare kommit att erbjuda allt större och mer omfattande material för forskningar och undersökningar av olika slag. Ju mer arkivets samlingar bliva uppmärksammade och anlitade, desto större anspråk komma och att ställas på den tjänstemannapersonal, som är för vården av densamma erforderlig. Det förefaller riksdagen, som denna ämbetsverkets ändrade karaktär och dess utvidgade arbetsområde borde, då det gäller betingelserna att kunna fullgöra vad verket i detta avseende åligger, vinna mer beaktande än vad hittills synes hava varit fallet.

I motionen vill riksdagen se ett uttryck för riksarkivets behov av en bättre och ändamålsenligare organisation av sina arbetskrafter. Dock har riksdagen icke ansett sig kunna på grundvalen av vad häri anföres lämna sitt tillstyrkande obehindrat till de krav, som i densamma göras gällande. Ett bifall till motionärens förslag borde enligt riksdagens mening förbindas med föreskrifter angående längden av amanuensernas tjänstgöringstid, och har riksdagen, då någon utredning och något förslag såväl härutinnan som beträffande tjänstgöringsförhållandena i övrigt i riksarkivet icke föreligger, funnit sig sakna förutsättningar för ett närmare bedömande av denna fråga. Det lär emellertid kunna antagas, att i den framställning, som ett kommande år kan vara att förvänta från riksarkivet, man icke kommer att underlåta att lämna en uttömmande utredning rörande en ändamålsenlig organisation av ämbetsverkets arbetskrafter.

I anledning av vad riksdagen sålunda anført har riksarkivariern i skrivelse den 30 augusti 1919 lämnat en ingående utredning rörande riksarkivets organisation, vilken utredning utmyunat i hemställan, *dels* om uppförande å riksarkivets stat av 2 tjänstemän i tredje lönegraden med benämningen arkivråd, *dels* om höjning av anslaget till amanuenser m. m. — vilken fråga jag upptagit i samband med anmälan av regleringen av utgifterna under riksstatens åttonde huvudtitel för år 1921 — *dels ock* om bestämmande av riksarkivarierns avlöning till 10,000 kronor.

Då jag nu är sinnad att för Kungl. Maj:t framlägga förslag i anslutning till vad riksarkivariern i första och sista punkten här ovan hemställt, är det givetvis av vikt för frågans allsidiga bedömande att lämna en redogörelse för riksarkivets utveckling under de senare åren samt för den nuvarande organisationen av arkivvården i landet och de arbetskrafter, som för närvarande äro att påräkna för riksarkivets ända-

mål. Riksarkivarien har i sin ovanberörda skrivelse lämnat en ingående utredning i dessa hänseenden, och jag finner det vara tillfyllest att nu allenast erinra om vad skrivelsen härutinnan innehåller.

Beträffande riksarkivets utveckling och arbetsuppgifter anför riksarkivarien följande:

Riksdagens skrivelse angiver träffande den huvudsakliga betydelsen av den genomgripande förändring, som under de senare decennierna skett i fråga om riksarkivets ställning och verksamhetsområde. Vill man markera ett visst år såsom utgångspunkten, då den nya utvecklingen begynte taga sin början, kan man sätta år 1899, då rikets första landsarkiv, landsarkivet i Vadstena, inledde sin verksamhet. Denna utveckling har sedan dess länge pågått men är visserligen icke ännu avslutad.

Före år 1899 var riksarkivet, såsom i riksdagens skrivelse framhålles, väsentligen en arkivdepå. Riksarkivariens åligganden voro väsentligen knutna till inom riksarkivet förvarade handlingar och deras vård i olika hänseenden. Hans befattning med arkivalier utom riksarkivet inskränkte sig till åliggandet att söka fullständiga arkivets samlingar med handlingar, som anträffades i enskild besittning men bevisligen tillhört riksarkivet eller enligt gällande föreskrifter bort dit överlämnas, ävensom att vaka över att handlingar från kommittéer eller upplösta styrelseverk såsom regel bleve till riksarkivet överlämnade. Gallring ur offentliga myndigheters arkiv fick ej heller ske utan hans hörande. Någon officiell befattning i övrigt med utom riksarkivet förvarade offentliga handlingar eller med rikets arkivväsen i dess helhet ägde han icke.

Riksarkivets ställning vid periodens början i dess dåvarande verksamhetsområde.

Riksarkivets ordinarie ämbets- och tjänstemän voro vid denna tid, enligt 1877 års löne reglering, sju, nämligen riksarkivarien, tre arkivarier (med avlöning i dåvarande andra lönegraden) och tre amanuenser (med avlöning i dåvarande första lönegraden). Dessutom arbetade där ett antal extra ordinarie amanuenser, år 1897 elva och år 1898 nio. Av de sistnämnda voro sex filosofie doktorer, bland dem en lektor och en docent. Arbetena voro fördelade på två avdelningar: den historiska och den administrativa, av vilka den förra var uppdelad på två sektioner.

Personalen år 1898.

Rörande omfattningen av riksarkivets verksamhet vid nämnda tid kunna följande siffror ge någon vägledning. Under femårsperioden 1894—1898, sista femårsperiod före gränsåret, utgjorde antalet forskare i riksarkivet 1,730 med ett årligt medeltal av 346, och antalet forskningsbesök 32,394, d. v. s. årligt medeltal 6,479. Accessionen av nytillkomna arkivalier under femårsperioden steg, vad beträffar den ordinarie leveransen, d. v. s. leverans från Kungl. Maj:ts kansli, till 2,565 volymer, d. v. s. i medeltal årligen 513, och vad angår den extra ordinarie leveransen, d. v. s. leverans från andra myndigheter, till 5,001, alltså 1,000 i årligt medeltal. De till riksarkivet inkomna skrivelserna utgjorde under samma femårsperiod summa 579 eller i årligt medeltal 116 och de utgående sammanlagt 608, d. v. s. i årligt medeltal 122. Lånen från riksarkivet till statsmyndigheter, som för sin verksamhet behövde på detta sätt tillgodogöra sig dess handlingar, utgjorde under perioden 2,232 eller i medeltal 446 för år. Om det orduande- och förtecknandearbete, som försiggick på de olika avdelningarna, kunna emellertid dessa siffror icke giva någon föreställning.

Statistiska siffror vid periodens början.

Någon fullt säker uppgift över omfattningen av riksarkivets samtliga sam-

Samlingarnas dåvarande omfattning.

lingar vid denna tid föreligger icke. Vid uppgörande av förslag till den nya riksarkivbyggnaden år 1882 angåvos de emellertid uppgå till 27,000 sträckfot, d. v. s. något öfver 8,000 längdmeter, och följer man den accessionsberäkning, som då förelåg om en accession av något öfver 100 meter per år, böra de efter 15 år, d. v. s. mot slutet av 1890-talet, hava uppgått till något öfver 9,600 meter.

Riksarkivets
utveckling
såsom arkiv-
depå sedan
år 1899.

Leveran-
sernas årliga
stegring.

Den utveckling riksarkivet sedan denna tid genomgått kan sägas hänföra sig till tre huvudområden. Först det, som ansluter sig till dess gamla kärna: arkivdepån och forskningsanstalten med material huvudsakligen härrörande från Kungl. Maj:ts kansli, kommittéer och vissa mestadels upplösta styrelseverk. Redan på detta område har utvecklingen varit betydande. Riksarkivet har nämligen varje år att här uppvisa en avsevärd tillväxt genom de arliga leveranserna av ordinarie serier från Kungl. Maj:ts kansli: statsrådets och högsta domstolens protokoll, deras registratur eller koncept och handlingar i avgjorda mål. Varje kännare av nutida statsförvaltning vet, att redan dessa serier starkt svälla i omfattning med den fortgående utvecklingen. Ett siffermässigt uttryck härför framträder i det förhållandet, att medan den här ifrågakvarande ordinarie leveransen från Kungl. Maj:ts kansli under femårsperioden 1894—1898 steg till i medeltal 513 volymer per år, den under femårsperioden 1914—1918 uppgått till i medeltal 739 volymer (sammanlagda siffran 3,697) d. v. s. ökats i årligt medeltal med något öfver 44 procent. Det sist förflutna året, 1918, steg denna leveranssiffra till icke mindre än 1,324 volymer, detta huvudsakligen beroende på ett par stora leveranser från utrikesdepartementet och ecklesiastikdepartementet. Varje tillväxt i ett arkiv ökar emellertid arbetsbördan för dem, som hava det om händer; och sker därjämte, som här, tillväxten i ständigt stigande tempo, framträder detta än starkare. Varje ny leverans fordrar ny kontroll vid överlämnandet samt tillsyn och vård. Den ökar ock forskningsmaterialet men därmed även forskarnas antal och sålunda arbetet för dem, som hava att tillgänglighålla handlingarna och vägleda forskarna vid deras skiftande spörsmål.

Ordnande-
och för-
tecknande-
arbeten.

Men även annorledes kräver arkivets gamla bestånd av serier ett betydande arbete. Ordnandearbeten måste alltjämt fortgå. Vissa tidigare inkomna serier behöva erhålla en mera specialiserad uppdelning än som förelegat. I andra fall är en revidering önskvärd för att bringa mer eller mindre splittrade handlingar i öfverensstämmelse med de moderna arkivprinciper, som fordra, att de så vitt möjligt sammanhållas i enlighet med sitt ursprung, så att deras gruppering giver en organisk bild av förvaltningsmaktens verksamhetsformer vid den tid, då handlingarna kommit till. Supplerande förtecknandearbeten påkalla likaledes mycket arbete, vare sig det gäller att mera specialisera förutvarande kronologiska förteckningar eller att vid sidan av dessa upplägga andra register efter sakliga indelningsgrunder. Båda delarna tjäna att i hög grad underlätta de undersökningar och forskningar, som handlingarnas bevarande har till uppgift att möjliggöra och främja. Ju flera registren, ju mångsidigare uppslagsorden, dess lättare forskningen. Fullständigande av register och förteckningar tillhöra därför alltid arbetsuppgifterna inom arkivväsendet.

Publika-
tioner av
källskrifter
och arkiv-
redogörelser.

I detta sammanhang bör även erinras om den riksarkivet sedan gammalt åliggande skyldigheten att ombesörja utgivandet av viktigare historiska källor och om de krav på framstående vetenskaplig utbildning, som denna verksamhet måste ställa på dess personal. Hit hör även offentliggörandet av arkivförteckningar och av redogörelser öfver förvaltningshistoriska spörsmål rörande arkivens tillkomst och innehåll, vilka äro av vikt för forskningen i desamma såsom väsentligt under-

lättande arkivaliernas snabba och fullständiga tillgodogörande. Just under det nu berörda utvecklingsskedet har från riksarkivets sida åtskilliga sådana publicerats.

Slutligen tillhöra jämväl av andra statsorgan äskade utredningar den med riksarkivet såsom arkivdepå förenade verksamheten. Viktiga sådana hava redan vid olika tillfällen anförtratts åt riksarkivet, såsom exempelvis år 1907 en omfattande utredning rörande statens mark och tomter i Stockholm, vars resultat under åren 1910–1913 utgivits i fem volymer. Under år 1919 hava av utrikesdepartementet begärda utredningar under flera månader tagit riksarkivariens och vissa övriga tjänstemäns tid i synnerligen starkt anspråk.

Det är givet, att när på detta sätt de ordinarie samlingar alltjämt tillväxa, som en institution har att mottaga, värda, ordna och tillgängliggöra, och när omfattande arbetsuppgifter härmed ständigt äro förenade, redan detta successive måste påkalla en förstärkning av dess arbetskrafter. I ännu mycket högre grad betingas emellertid detta av riksarkivets utveckling sedan 1890-talets utgång på två andra huvudområden. Båda sammanhånga med dess utveckling till en central myndighet för allt arkivväsen i riket men kunna sägas representera olika sidor av denna sak.

Det ena avser den vid riksarkivet knutna landsarkivorganisationen och det omhändertagande över huvud av de över landet spridda lokala förvaltningsarkiven, som står i samband härmed. Redan ovan är erinrat, huru det första landsarkivet kom till stånd år 1899 i Vadstena. År 1903 följdes det av två nya, i Uppsala och Lund: år 1905 av arkivdepån i Visby för Gottland och år 1911 av landsarkivet för de västsvenska landskapen i Göteborg. Härmed är visserligen icke landsarkivorganisationen fullbordad, i det att, på grund av meningsskiljaktigheter rörande framlagda förslag, Norrland ännu icke fått sitt landsarkiv, och Stockholms stads arkivväsen icke heller är ordnat. Men redan den del av organisationen, som genomförts, betecknar, jämförd med förhållandena före år 1899, ett nytt, ytterst omfattande verksamhetsområde för riksarkivet och riksarkivarien. Enligt gällande instruktion för landsarkiven stå dessa »under uppsikt och ledning av riksarkivarien, vilken äger övervaka tillämpningen av denna instruktion samt meddela närmare anvisningar rörande landsarkivens vård och förvaltning». Landsarkiven stå i följd härav i ständig kontakt med riksarkivarien, som har att öva tillsyn över deras utveckling och skötsel, så att den fortgår på bästa sätt och efter enhetliga linjer: de fyra landsarkiven samt arkivdepån i Visby skola av honom årligen inspekteras: och landsarkivärenden, vare sig mera löpande eller mera extra ordinära, ingå i avsevärd utsträckning bland av honom behandlade frågor. För att här blott angiva ett exempel på den senare gruppen, så har det insändande till landsarkiven av de förutvarande kronofogdearkiven, som år 1918 blev en följd av kronofogdarnas indragning, inom samtliga landsarkiv gjort aktuell frågan om kronofogdearkivens ordnande och om deras rationella gallring, en fråga, som givetvis måste lösas enhetligt för hela materialet och därför påkallat noggrann utredning.

Riksarkivariens verksamhet med de offentliga arkiven hos lokala förvaltningsmyndigheter inskränker sig emellertid ingalunda till hans befattning med landsarkiven. Redan kort efter landsarkivinstitutionens första begynnelse utfärdades den 31 december 1900 stadgan angående vissa offentliga arkiv, som för ett stort antal av rikets arkiv meddelade allmänna föreskrifter rörande deras vård, ordnande och tillgänglighållande, som tillika förordnade, att närmare bestämmelser rörande stadgans tillämpning skulle efter riksarkivariens hörande meddelas, och som slutligen

Riksarkivets utveckling till centralmyndighet för rikets arkivväsen.

Landsarkivorganisationen och riksarkivariens ställning därtill.

Riksarkivarien och andra lokala arkiv.

Arkivstadgan år 1900.

Allmänna
grunder för
arkivs ord-
nande och
förteck-
nande.

bestående, att förteckningar över de nämnda arkiven skulle dels uppgöras enligt planer, över vilka riksarkivarien yttrat sig, dels i ett exemplar insändas till riksarkivet. I anslutning härtill fastställde därefter Kungl. Maj:t, efter förslag av riksarkivarien, i kungörelse den 22 maj 1903 allmänna grunder för ordnande och förtecknande av vissa offentliga arkiv, vilka grunder förklarades tillämpliga i fråga om dels de arkivstadgan underkastade arkiven, dels åtskilliga andra. Samma dag, den 22 maj 1903, stadfästes även genom olika kungörelser planer till förteckningar över vissa centrala ämbetsverks arkiv, över domkapitels arkiv, över rikets allmänna läroverks arkiv och över kyrkoarkiv. Den 24 juli samma år följde motsvarande kungörelser rörande förteckningar över dels länsstyrelsernas arkiv, dels rådhusrätters och magistraters arkiv. Jämlikt kungörelsen om de allmänna grunderna för arkivs ordnande utfärdade vidare riksarkivarien den 22 juni 1903 närmare anvisningar i avseende på tillämpningen av sagda kungörelse.

Genom nu berörda lagstiftning hade salunda allmänna normer fastställts för ordnande, vård och förtecknande av, bland annat, en del av de viktigare lokala förvaltningsmyndigheternas arkiv. Men att denna lagstiftning också faktiskt blir tillämpad i enlighet med de givna normerna har alltmera lagts under riksarkivariens överinseende. I den mån de här ifrågavarande arkivens äldre delar insänts till landsarkiven, säger detta sig självt. Men det gäller även de »yngre» delar av dessa arkiv — »yngre» här ofta i stort sett avseende de sista hundra årens handlingar — vilka kunna behållas hos respektive förvaltningsmyndigheter såsom för deras göromål behöfliga.

Till en början gällde riksarkivariens övervakande här närmast de föreskrivna förteckningarna, när riksarkivet givetvis haft att utöva kontrollen över både att de insändas och att de inkomma i vederbörligt skick, något, som visst icke alltid är fallet utan kunnat kräva upprepade framställningar eller anvisningar. Då dessa förteckningar med vissa mellantider skola kompletteras — nästa gång år 1921 — blir för övrigt kontrollen rörande desamma ett återkommande arbete. Gagnet åter av att på detta sätt i en central forskningsanstalt, riksarkivet, föreligga och fullföljas förteckningar över innehållet i de arkivstadgan underkastade arkiven lär ej behöva betonas.

Förordni-
ngen år 1906
om arkiv-
inspektion.

Men riksarkivets och riksarkivariens befattning med och överinseende över nu ifrågavarande grupper av lokala arkiv är numera icke begränsad härtill. I samband med att den 12 oktober 1906 i riksarkivets dåvarande instruktion såsom första moment i § 1 insattes föreskriften att »riksarkivet utgör den centrala myndigheten för det offentliga arkivväsendet i riket», utfärdades nämligen samma dag en kungörelse angående inspektion av vissa offentliga arkiv, som på detta område är av synnerlig betydelse. Den ålägger riksarkivarien att själv eller genom någon av honom därtill förordnad arkivarie utöva inspektion över — förutom vissa centrala ämbetsverks arkiv, till vilka längre fram skall återkommas — hovrätternas, överståthållarämbetets, länsstyrelsernas och domkapitlens arkiv samt sådana städers arkiv, som genom särskilt medgivande äro befriade från skyldighet att till landsarkiven överlämna sina äldre arkivalier. Till dessa arkiv hava senare kungörelser av den 6 december 1907 och den 18 juni 1915 ytterligare lagt dels de kyrkoarkiv, som frikallats från att till landsarkiv överlämna sina arkivalier, dels länslantmäterikontorens arkiv. Då inspektionen skall avse »arkivlokalerens beskaffenhet, arkivaliernas behandling och vård samt arkivalieförteckningars förande

och kompletterande», har genom nämnda kungörelse riksarkivariens överinseende över de ifrågavarande arkiven utvidgats att omfatta mycket väsentliga delar av deras förvaltning. Då därtill varje arkiv skall på detta sätt inspekteras minst en gång under en tioårsperiod och de här ifrågavarande arkivens antal uppgår till 129, framgår, vilken omfattande arbetsuppgift härmed blivit riksarkivet ålagd¹⁾. Gjorda erfarenheter hava för övrigt ådagalagt, att en effektiv arkivvård kan kräva tätare inspektioner än en gång vart tionde år. Det svällande aktmaterialet har alltid en tendens att försvåra den lokala arkivvården, och tillämpningen av givna anvisningar kan lätt bli undanskjuten, om besöken blott ske vart tionde år.

Om den utveckling av riksarkivariens befattning med de lokala förvaltningsmyndigheternas arkiv, för vilken nu i korthet redogjorts, kan det slutligen med full visshet sägas, att den icke kommer att stanna vid nu berörda områden. Den kommer fastmera säkerligen att fortskrida i olika avseenden. Vissa frågor, som komma att härtill medverka, stå redan nu på dagordningen.

Ett sådant spörsmål är det synnerligen aktuella om gallring av arkivalier från nu ifrågavarande myndigheter. Riksdagen har som bekant särskilt intresserat sig för frågan om arkivaliers gallring. Sedan Kungl. Maj:t den 5 juni 1909 med anledning av särskilda, utav riksarkivarien gjorda framställningar utfärdat kungörelse om utgallring av obehövliga handlingar hos centrala ämbetsverk och med dem sidoordnade, i Stockholm befintliga statsmyndigheter, hemställde riksdagen på föranledande av statsrevisorerna i skrivelse den 9 april 1910, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning om och i vad mån utgallring ur de centrala ämbetsverkens och myndigheternas samt länsstyrelsernas arkiv av mindre värdefulla handlingar kunde verkställas i vidsträcktare mån än den i sagda kungörelse angivna samt därefter vidtaga de åtgärder, vartill omständigheterna kunde föranleda. Till de åtgärder för utsträckt gallring ur de centrala verkens arkiv, vilka föranletts av denna skrivelse, skall i annat sammanhang här nedan återkommas. I fråga om länsstyrelsernas arkiv riktade sig uppmärksamheten, i enlighet med uttalanden av statsrevisorerna, närmast på frågan om länsräkenskaper med tillhörande verifikationer. Sedan särskilda sakkunniga, bland dem riksarkivarien, under åren 1912—1916 haft i uppdrag att verkställa utredning rörande frågan om sammanförande på lämpligaste sätt av verifikationerna till dessa räkenskaper m. fl. därmed sammanhängande frågor, avgåvo de sakkunniga år 1916 utlåtande och förslag i ämnet, avseende bland annat även spörsmålet om utgallring efter vissa tidsperioder av sådana verifikationsband, som icke behövde i all framtid bevaras m. m., och har detta förslag sedermera genom remiss till olika myndigheter underkastats ytterligare utredning. Oberoende härav har frågan om gallring av även andra handlingar i länsstyrelsernas arkiv under den senaste tiden upptagits till behandling, i det att en av rikets länsstyrelser, efter överläggning med riksarkivarien under en av dennes inspektionsresor, inkommit med förslag i ämnet, vilket för närvarande är remitterat till riksarkivariens utlåtande.

Gallring av arkivalier.

Riksdagens skrivelse år 1910.

Föreskrifternas utsträckande till lokala arkiv.

Frågan om gallring av länsstyrelsernas handlingar av både det eua och det andra slaget är sålunda i hög grad aktuell. Såsom alla gallringsfrågor kräver den

¹⁾ 3 hovrätter, 25 länsstyrelser (inklusive överståthållarämbetet), lika många länslantmäterikontor, 12 domkapitel, 8 stadsarkiv och 56 kyrkoarkiv, som frikallats från insändande av arkivalier till landsarkiven.

emellertid noggrann beredning ur olika synpunkter, innan slutgiltiga bestämmelser kunna utfärdas. Å ena sidan måste man gå till väga med varsamhet. Vad som en gång definitivt förstörts, kan sedermera ej återställas. Erfarenheten från forskningar, som riksarkivet haft att befrämja och vägleda, visar i flera fall, att tidigare gallringar förstört material, som för en senare forskning skulle varit synnerligen väsentligt. Förklaringen härtill torde vara dubbel. Dels växla samhällsspörsmålen, så att vad en tid finner tämligen betydelselöst och lämpligt att gallra för en annan tid med nya frågor kan befinnas vara av särskild vikt. Dels hava gallringar tidigare ej sällan företrädesvis skett ur enbart det ämbetsverks synpunkt, som handlagt handlingarna, och därigenom aktmaterial kommit att förstöras, som visserligen för det ämbetsverket eller för dess vid en viss tid aktuella förvaltningsfrågor ansetts sakna vikt, men som för andra styrelsegrenar eller samhällsfrågor kunna vara av betydelse. För att få till stånd väl avvägda gallringsbestämmelser fordras därför omfattande kännedom både av samhällsspörsmålen växling under olika historiska epoker och av förvaltningsgrenarnas inbördes uppdelning och sammanhang, en kännedom, som knappast kan förvärfvas utan sådan inblick i handlingar från olika tider och verksamhetsområden, som göromålen i ett riksarkiv bidra till att giva. Men en sådan kännedom utgör tillika en förutsättning för att gallringsföreskrifterna må kunna bli tillräckligt allsidiga och omfattande, ty endast genom densamma ernås den överblick över hela materialet, som kan bedöma, i vad mån en på ett håll befintlig handling utan olägenhet där kan utgallras, emedan dess motsvarighet på ett annat håll blir bevarad. Redan frågan om gallringsbestämmelsers slutgiltiga utfärdande kräver alltså av den arkivpersonal, som däröver skall yttra sig, ett omsorgsfullt och allsidigt studium av handlingar från olika förvaltningsområden. För att taga ett exempel: gallring av kronofogdarnas arkiv kan vara beroende av motsvarande åtgärder i länsstyrelsearkiven vice versa; och luckor i den ena serien föranleda bevarande av eljes utgallringsbara handlingar i den andra.

Riksarkivari-
ens tillsyn
över gall-
ringsföre-
skrifternas
tillämpning.

Annå en annan omständighet av vikt är härvid att beakta. Jämväl här gäller, vad ovan yttrats angående de allmänna normerna för lokalarkivens skötsel, nämligen att även tillämpningen av de bestämmelser, som kunna komma att utfärdas, måste komma att medföra ytterligare arbete för riksarkivarien. I ovan berörda instruktion av den 5 juni 1909 angående gallring av handlingar i de centrala ämbetsverken är i § 5 föreskrivet att »riksarkivarien äger att i sammanhang med utövande av den inspektionsrätt, som enligt meddelade särskilda bestämmelser tillkommer honom, övervaka, att de i denna kungörelse givna föreskrifter iakttagas». En motsvarande allmän föreskrift om hans skyldighet att tillse, det givna gallringsföreskrifter tillämpas, ingår ock i riksarkivets senaste instruktion av den 10 december 1909. I samma mån som gallringsföreskrifter bli utfärdade rörande de lokala myndigheterna — länsstyrelser, domkapitel och andra — kommer alltså deras tillämpning att falla under riksarkivariens överinseende. Men det måste då erinras, att ett dylikt övervakande icke kan bli effektivt utan att göras noggrant och ingående. För en ämbetsmyndighet, som har en mängd löpande förvaltningsgöromål att sköta, komma så pass tidsödande och vid sidan av dess egentliga verksamhet liggande göromål som arkivaliegallring, såsom erfarenheten visat, lätt att skjutas i andra planet, och skall någon effektiv gallring komma till stånd, fordras icke blott skriftliga föreskrifter utan i många fall ingående och upprepade muntliga anvisningar både generellt och i detaljer. En inspektion, som skall till verklig effekt

vaka över gallringens fortgång, får därför bereda sig att taga tid på sig vid varje inspektionsförrättning hos varje särskild myndighet.

Ett annat på dagordningen stående spørsmål, som kommer att utvidga riksarkivets arbetsbörd i vad angår de lokala förvaltningsarkiven, är frågan om utsträckning av tillämplighetsområdet för arkivstadgan av den 31 december 1900. Såsom ovan antytts, blevo nämligen från densamma vid dess tillkomst undantagna åtskilliga myndigheters och inrättingars arkiv, detta både i huvudstaden och i landsorten¹⁾. Anledningarna härtill voro av skiftande slag. I vissa fall anfördes, att svårigheter förelågo för åtskiljande av vad i arkiven vore av offentlig och enskild natur; i andra, att otillfredsställande lokalförhållanden omöjliggjorde stadgans tillämpning; i åter andra, att en gräns först måste uppdragas mellan egentliga arkivhandlingar och de för dagligt bruk ständigt behövlige. Likaledes hänvisades till omöjligheten för vederbörande arkivvårdare på grund av övriga ämbetsgöromål att uppfylla stadgans bestämmelser, på handlingarnas antagna betydelselöshet för forskningen o. s. v. Överhuvud befann man sig då ännu på ett förberedande och i viss mån trevande stadium. Men det erkändes redan då, att bland de undantagna arkiven funnos sådana, som förvarade handlingar av synnerlig vikt, och det lider intet tvivel, att även beträffande dessa tidigare undantagna arkiv föreskrifter rörande betryggande arkivvård komma att påkallas och att kräva medverkan från centralledningen för rikets arkivväsen.

En mycket betydande grupp bland de arkiv, om vilket detta gäller, är givetvis de år 1900 även undantagna arkiven hos »kommunala myndigheter i allmänhet». Frågan om dylika arkiv har som bekant under senare tid varit föremål för behandling hos riksdagen, som i skrivelse den 29 april 1916 hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes dels på lämpligt sätt fästa vederbörande kommuners uppmärksamhet på angelägenheten av att kommunala arkivalier bliva på ett betryggande sätt ordnade och förvarade, dels ock vidtaga åtgärder i syfte att kommunala revisorer tydligen åläggas tillse, att kommuners arkivalier äro på ett betryggande sätt ordnade och förvarade samt att i revisionsberättelsen över denna granskning avgiva utlåtande till stämman och föreslå behövlige åtgärder. Skrivelsen har sedan dess varit föremål för remiss till Konungens befallningshavande i rikets län, vilka i vissa fall inhämtat yttranden från olika kommunala myndigheter, och har därefter nyligen inkommit till riksarkivarier för avgivande av utlåtande. Frågan är alltså under ut-

Utsträckning av arkivstadgans tillämplighetsområde.

Kommunala myndigheters arkiv.

Riksdagens skrivelse år 1916.

¹⁾ Stadgans promulgationsbestämmelse inledes på följande sätt: »Denna stadga, som träder i kraft den 1 januari 1903, eger tillämpning å alla arkiv, som enligt tryckfrihetsförordningen skola hållas för allmänheten tillgängliga, med undantag af de till följande myndigheter och inrättningar hörande, nemligen: Kongl. Maj:ts kansli samt Landt- och Sjöförsvarsdepartementens kommandoexpeditioner, Riksdagens verk, rikets hofrätter, allmänna underdomstolarna på landet, härads höfdingarne, Kongl. Maj:ts beskickningar till främmande magter och de förenade rikenas konsulat, Arméförvaltningen, generalstaben, forlifkationen, härens icke garnisonerade truppförband, Marinförvaltningen, Lotsstyrelsen, flottans stab och stationer, sjökarteverket, lotsverket, kronobetjeningen, härads skrivarne, post- och telegrafverkens lokalförvaltningar, provinsialläkarestaten, länsveterinärerne, kammararkivet, grufkartekontoret, tullverkets lokalförvaltningar, skeppsmätningstjenstemännen, Statistiska centralbyrån, Patent- och registreringsverket, riks- och landsarkiven, Kongl. biblioteket, universitetsbiblioteken, antiqvarisk-topografiska arkivet, Rikets generallandtmäterikontor och allmänna kartverk, samt kommunala myndigheter i allmänhet »

redning; och det lärer kunna förutsättas, att, såsom i flera av de avgivna yttrandena uttalas, en tillfredsställande lösning av densamma kommer att kräva medverkan från den sakkunskap, som förefinnes hos rikets arkivväsen. Även här erfordras exempelvis planer för enhetliga förteckningar, anvisningar rörande lokalanordningar, eventuellt bestämmelser angående gallring samt sakkunnig tillsyn.

Arkivalier rörande folkundervisningen.

I sammanhang härmed kan jämväl erinras om de önskemål rörande åtgärder för uppsökande, tillvaratagande och skyddande av befintlig material till den svenska folkundervisningens historia, vilka uttalats av de i dagarna avslutade sommarkurserna i Uppsala, och vilka, i vad de avse lokala arkivalier rörande folkskolorna, i vissa avseenden beröra frågan om kommunala arkivaliers vård.

Riksarkivets ställning till centrala verkens arkiv.

Om det sålunda av ovanstående framgår, att landsarkivinstitutionens införande och övriga åtgärder under de två senaste decennierna för förbättrad vård av de lokala myndigheternas arkiv tillfört och alltjämt tillföra riksarkivarierna växande arbetsuppgifter av mycket omfattande och krävande art, så är detta dock blott ett av de båda huvudområden, med vilka riksarkivets utveckling till en centralmyndighet för arkivväsendet i riket ökat dess tidigare verksamhetsfält. Det andra avser riksarkivets förändrade ställning till de centrala ämbetsverkens och övriga i huvudstaden befintliga statsmyndigheters arkiv.

En viss begynnelse härtill hade redan före sekelslutet framträtt genom det överlämnande till riksarkivet av arkivalier från vissa trångbodda ämbetsverk, som förut något berörts. För arkivalierna medförde detta fördelen av bättre vård och ökat tillgänglighållande; i åtskilliga fall, där vid överlämnandet icke någon säkerhet kunde givas, att de överlämnade handlingarna utgjorde allt till en viss serie hörande utan de fastmer endast voro delar därav — och detta var särskilt fallet vid accessioner från kammararkivet — framträdde emellertid vid handlingarnas ordnande svårigheter, som i vissa fall ännu icke äro övervunna.

Arkivstadgans betydelse för de centrala arkiven.

Ett mera betydande steg till förbättrad vård av de centrala ämbetsverkens arkiv togs däremot genom arkivstadgan den 31 december 1900, som, såsom ovan erinrats, föreskrev upprättandet och insändande till riksarkivet av efter rationell grund upplagda förteckningar över en mängd arkiv, varibland även vissa av de centrala verkens arkiv föllo. Stadgan hade alltså beträffande dessa arkiv och i fråga om riksarkivariens verksamhet med avseende på dem samma betydelse som den ovan berörda beträffande vissa lokala arkiv. Emellertid undantogs, såsom redan berörts, vid stadgans utfärdande från dess tillämpning åtskilliga av de centrala verkens arkiv, vilka sålunda med hänsyn till ordnande och förtecknande stå fria från dess föreskrifter. 1900 års reform i detta hänseende omfattar alltså blott en del av området.

Riksdagens skrivelse år 1901 om de centrala verkens arkiv.

Året efter stadgans utfärdande medförde emellertid ett ännu betydelsefullare steg till främjande av de centrala arkivens vård. Det togs genom riksdagens bekanta skrivelse den 29 maj 1901, vari hemställdes, att Kungl. Maj:t täcktes låta genom sakkunniga personer snarast möjligt föranstalta en undersökning av de i huvudstaden befintliga centrala ämbetsverkens arkiv i syfte att få en utredning såväl rörande beskaffenheten, omfånget och förvaringssättet av deras arkivalier som ock angående möjligheten och lämpligheten av att förena de äldre delarna av nämnda arkiv med riksarkivet under gemensam styrelse, och att, i den mån en dylik förening skulle finnas möjlig och lämplig, Kungl. Maj:t måtte vidtaga de åtgärder, som vore ägnade att förbereda och främja densamma. Undersökningen anförtröddes

åt riksarkivarien och verkställdes under åren 1901—1902. Den omfattade trettio av de centrala ämbetsverken och bragte för första gången till stånd en allmänare översikt över deras arkiv och dessas beskaffenhet i olika avseenden. Det framgick, att ett flertal av verken hade betydande och värdefulla arkiv, ofta av ganska hög ålder, men att lokalförhållandena i regel voro mycket otillfredsställande och i följd därav det allmänna arkivtillståndet starkt i behov av förbättring. För ernående av en sådan var det tydligt, att blott två utvägar vore möjliga: den ena att förse varje ämbetsverk med tillräckligt rymlig lokal för dess arkiv, beräknad även för framtida tillväxt och för forskningar däri, samt tillika bereda det arkivaliskt utbildad sakkunnig vård; det andra att samla de äldre, för den dagliga förvaltningen mindre behöfliga delarna av ämbetsverksarkiven i en med riksarkivet förenad central arkivdepå.

Att den senare utvägen befanns vara den mest rationella och eftersträfvansvärda torde icke behöva någon motivering. Den bjöd garantien för att arkivalierna skulle bliva förvarade i arkivmässiga lokaler, bliva rationellt ordnade och förtecknade, för framtiden erhålla ständigt sakkunnig vård och i vidgad utsträckning kunna hållas tillgängliga för forskningar och utredningar. Själva centraliseringen komme därjämte att underlätta varje undersökning i desamma, eftersom de gamla riksarkivserierna, d. v. s. det kungl. kansliets handlingar, och ämbetsverksarkiven i många fall komplettera varandra, och deras samlande inom samma forskningsanstalt sålunda bespara den undersökande mödan att söka sitt forskningsmaterial på en mängd olika håll. Riksarkivet slog också in på denna väg och har sedan dess alljämt verkat för att sammanföra de ifrågakvarande äldre delarna av ämbetsverksarkiven till en med riksarkivet förenad arkivdepå. I åtskilliga fall har strävandet kunnat genomföras. Kommerskollegiets äldre arkiv, som även inbegriper det gamla bergskollegiets och ett flertal andra inom näringslivet verkande institutioners arkiv, och som för den svenska handels, industriens och arbetets historia innehåller ett ytterst betydelsefullt material, har efterhand överflyttats till riksarkivet, där dess serier omfatta närmare 13,000 volymer. Från Svea hovrätt hava dels deponerats, dels överlämnats dess för den svenska rättsutvecklingens historia viktiga arkivalier till och med i stort sett år 1850, utgörande sammanlagt över 9,200 volymer. Statskontoret har bidragit med något över 4,600 volymer, riksgäldskontoret med över 3,100, och riksdagen med över 1,300. Från olika myndigheter inom flottan hava överlämnats inmot 3,500 och från medicinalstyrelsen över 2,700, från kammarrätten över 600. Det behöver icke framhållas, huruom dessa synnerligen omfattande accessioner medfört ökade arbetsuppgifter för riksarkivet med hänsyn till de ifrågakvarande samlingarnas ordnande och förtecknande. I vissa fall är detta arbete i huvudsak avslutat; i andra pågår det alltjämt. I samband med ordnandet av kommerskollegiums, bergskollegiums samt tillhörande institutioners arkiv hava utförliga redogörelser utarbetats och i Meddelanden från Svenska Riksarkivet publicerats över dessa ämbetsverks organisation, personal och arkivförhållanden. (Bergskollegium och bergslagsstaterna 1637—1857 samt Kommerskollegium och rikens ständers manufakturkontor samt konsulsstaten, 1—3). Överhuvud föregås numera varje ordnande av ett ämbetsverks arkiv av ingående undersökningar av dess verksamhetsområde och arbetsformer under tidigare skeden, enär endast därigenom tillfredsställande resultat av ordnandearbetena kunna vinnas. Vad Svea hovrätts arkiv beträffar, pågår som bekant för närvarande med stöd av särskilt anslag en detaljregistrering av dess för rättsvetenskapen synnerligen viktiga domar under 1600-talet.

Överlämnade till riksarkivet av vissa centrala verks äldre arkiv.

För befrämjande av värden av de arkivalier, som till riksarkivet överlämnats från centrala ämbetsverk, blev av 1908 års riksdag beviljat anslag för avlöning under år 1909 av en extra arkivarie i riksarkivet. Vid den år 1909 beslutade nya löneregleringen för riksarkivet blev därpå dennes befattning såsom en förste-arkivarie-befattning upptagen på ordinarie stat; och i samband därmed i riksarkivet en särskild avdelning (sektion), den fjärde, upprättad för arkiv från de centrala ämbetsverken.

Ifragasatta
ytterligare
överflyttning-
gar.

De nu berörda överflyttningarna till riksarkivet skulle blivit ännu mera omfattande, därest icke riksarkivets numera genom dem starkt begränsade utrymme förhindrat detsamma att för närvarande från ämbetsverken mottaga mera omfattande accessioner. Eljes hava både från kammarrätten, statskontoret och generaltullstyrelsen önskemål upprepade gånger uttalats om överflyttningar av arkivalier till riksarkivet utan att dock kunna villfaras. Även andra ämbetsverks arkiv hava sådana lokalförhållanden, att dylika överflyttningar vore högeligen önskliga.

Riksarkivets
biträde vid
arkiv-
ordnande.

Att sådana icke ägt rum utan ämbetsverk behållit sina arkivalier under egen förvaltning, medför emellertid icke, att riksarkivet skulle vara befriat från att ägna uppmärksamhet åt deras vård. Planer måste uppgöras till de av arkivstadgan fordrade förteckningarna, dessas utförande kontrolleras och även annorledes arkivstadgans tillämpning övervakas. I åtskilliga fall hava ämbetsverk eller andra statsmyndigheter påkallat biträde av riksarkivets personal för ordnande av sina arkiv. Den andre arkivarie, som i riksarkivet för närvarande är sysselsatt med ordnande av de serier av flottans arkiv, som dit överflyttats, har samtidigt uppdrag av flottans myndigheter att ordna de i dess eget arkiv behållna arkivalierna. För att möjliggöra ett rationellt ordnande av de rikhaltiga, för vår inre historia ytterst betydelsefulla kamerala handlingar, som bilda grundstommen i kammararkivet, men av vilka vissa partier därifrån avsevärt till riksarkivet och andra arkiv, har sedan flera år en av riksarkivets förste arkivarier varit sysselsatt med utarbetande av en utredning angående den svenska fogdeförvaltningen under nyare tiden fram till år 1630. På begäran av utrikesdepartementet, vars arkivalier under krigsåren varit stadda under utomordentlig stark tillväxt och av ämbetsverkets ordinarie personal icke utan svårigheter kunnat hållas i det skick, som påkallades av göromålens skyndsamma handläggande, har en annan av riksarkivets förste arkivarier sedan hösten 1917 under olika perioder enligt Kungl. Maj:ts beslut haft förordnande att biträda vid ordnande av utrikesdepartementets arkiv. Arbeten inom riksarkivets egna samlingar hava visserligen genom dylika uppdrag måst bliva uppskjutna, men detta har ansetts kunna uppvägas genom dels det underlättande av arkivaliernas användning i rikets tjänst, som därigenom möjliggjorts, dels de ökade utskivet, riksarkivet erhållit att vid handlingarnas framtida överflyttande till riksarkivet mottaga dem i mera välordnat skick än eljes. Över huvud gäller på detta område som på så många andra, att förebyggande åtgärder, vidtagna i tid, i längden äro i hög grad arbetsbesparande. I detta sammanhang torde även böra erinras om det uppdrag att såsom sakkunnig medverka vid beredande av frågan om ordnande av de under kammarkollegium lydande arkivens ställning inom det offentliga arkivväsendet, som sedan våren 1917 ålegat riksarkivarien, och som väsentligen tagit hans tid i anspråk. Det kan förutsättas, att dessa spörsmål om förbättrad vård för nu ifrågakvarande arkiv även framdeles komma att avsevärt öka arbetsuppgifterna för riksarkivet.

Lika litet som i fråga om de lokala arkiven inskränka sig emellertid riksarkivariens åligganden beträffande de centrala till nu berörda områden. Även här tillkomma inspektionen och gallringen. Med hänsyn till inspektionen kan hänvisas till vad ovan är sagt angående densammas omfattning och betydelse i fråga om de lokala arkiven. Framhållas bör emellertid, att medan i arkivstadgan av år 1900, såsom redan förut erinrats, åtskilliga centrala arkiv äro undantagna från dess tillämpning, har inspektionsförordningen av år 1906 mycket vidsträcktare räckvidd och gäller, med undantag för blott ett par militära arkiv, samtliga centrala ämbetsverks och med dem sidoordnade, i Stockholm befintliga statsmyndigheters arkiv. Riksarkivarien har alltså skyldighet att i fråga om alla dessa övervaka både arkivlokalernas beskaffenhet och arkivaliernas behandling och vård samt förteckningarnas förändring och komplettering, ett åliggande, som för att tillfredsställande fullgöras fordrar ingående inträngande i respektive arkivs tillstånd.

Inspektion
av centrala
arkiv.

I huvudsak samma grupp av myndigheter, nämligen »centrala ämbetsverk och med dem sidoordnade, i Stockholm befintliga statsmyndigheter», gäller även den likaledes förut omnämnda kungörelsen den 5 juni 1909 angående åtgärder för utgallring av obehörliga handlingar och, i följd härav, jämväl föreskrifterna att riksarkivarien vid sina inspektioner äger att övervaka gallringsbestämmelsernas tillämpning. Nödvändigheten att ett dylikt övervakande sker med omsorg och ej för sällan torde ovan tillräckligt hava belysts. Någon annan utväg lär icke föreligga, om på området en enhetlig praxis skall kunna upparbetas med noggrant iakttagande av alla de specialbestämmelser om gallringsbara arkivaliegrupper, som nu föreligga och framdeles komma att utfärdas.

Gallring
av centrala
arkiv.

Här bör jämväl erinras om att i fråga om flera av de centrala verken redan mera omfattande och längre gående gallringsföreskrifter hunnit utfärdas än de i 1909 års förordning givna. Den ovanberörda riksdagsskrivelsen den 9 april 1910 angående önskvärdheten av mera utsträckt gallring har nämligen, efter ingående utredningar, för vilka riksarkivets personal tagits i anspråk, numera länt till åtskilliga specialförfattningar på området. Den 12 april 1912 stadfäste sålunda Kungl. Maj:t ett förslag om gallring ur riksgäldskontorets till riksarkivet överlämnade äldre arkivalier, och den 24 maj samma år godkändes föreslagna bestämmelser angående gallring ur arméförvaltningens arkiv. Den 12 september 1913 blev vidare beslut fattat om utgallring enligt vissa grunder av räkenskapsverifikationer och dylikt ur marinförvaltningens och lotsstyrelsens arkiv. Den 14 maj 1915 följde bestämmelser angående utgallring av handlingar ur generalpoststyrelsens, telegrafstyrelsens, järnvägsstyrelsens, väg- och vattenbyggnadsstyrelsens samt medicinalstyrelsens arkiv. Under det sistförflutna året, 1918, har slutligen ytterligare ett antal specialförordningar angående gallring ur ämbetsverks arkiv blivit fastställda, nämligen den 15 februari för hovrätternas arkiv, och den 5 april i olika författningar för arkivalier tillhörande kanmarkkollegium, kommerskollegium, kammarrätten, postsparbanken och tullverket. Bestämmelserna föreskriva i åtskilliga fall gallring av olika arkivaliegrupper vid växlande tidsperioder: efter ett år, fem år, tio år, femton år, trettio år o. s. v. Det är givet, att ett övervakande av dylika bestämmelser effektiva tillämpning kräver en tillsyn, som återkommer utan allt för långa mellanrum.

Special-
författningar
på området.

Ännu ett par omständigheter äro slutligen att taga i beaktande i fråga om riksarkivariens åligganden med hänsyn till de centrala statsmyndigheternas arkivvård. Den ena att, som bekant, kretsen av centrala verk eller med dem sidoordnade myn-

De centrala
arkivens
tillväxt.

digheter alltjämt vidgas. Men ju flera institutionerna bliva och ju större deras arkiv, dess flera måste också inspektionerna bliva, och dess mer tid komma de att taga. Den andra omständighet, som här är att beakta, är, att till dessa centralverk eller likartade myndigheter ock kommer en rad andra institutioner, som visserligen i egentlig mening kunna räknas till nämnda grupp men dock fungera såsom beredande eller förvaltande statsorgan och därvid giva upphov till arkivalier, vilka ock måste omhändertagas samt efter sin art förvaras eller gallras. Jag syftar på kommittéers och kommissioners arkivalier. Det har, såsom ovan framhållits, sedan gammalt tillhört riksarkivariens ämbetsåligganden att utöva kontroll över att handlingar från kommittéer eller från andra för särskilda uppdrag förordnade personers verksamhet bliva till riksarkivet överlämnade. Sedan Kungl. Maj:t på riksarkivariens hemställan den 29 september 1916 förordnat, att i regel dylika handlingar skola inom tre månader, efter det vederbörande kommitté eller beredning avslutat sitt arbete, av densamma överlämnas till riksarkivet, har det ock blivit möjligare än förut att överbaka accessionens fullgörande. Kommittéväsendets starka utveckling under senare decennier har här själfallet väsentligt ökat både arkivaliernas omfattning och arbetet med deras vård. I all synnerhet kommer detta att göra sig gällande i samband med avvecklingen av kristidskommissionerna, vilka som bekant haft att fullgöra en statlig verksamhet av utomordentlig omfattning. Riksarkivarien har redan haft åtskilligt att syssla med överläggningar angående kommissionernas arkivalier. Det är tydligt, att dessa kunna indelas i tre grupper: handlingar, som omedelbart kunna utgallras, handlingar, som av redovisningsskäl måste bevaras under preskriptionstiden, och handlingar av bestående värde. Efter kommissionernas upplösning lär det icke bliva möjligt att till någon annan myndighet än riksarkivet överlämna befattningen med att dessa olika grupper bliva omhändertagna och på vederbörligt sätt behandlade var efter sin natur.

Kommittéers-
och kommis-
sioners arkiv.

Utvecklingen
belyst av
statistiska
siffror.

Det ovan sagda torde kunna giva en föreställning om den ytterst betydande utveckling riksarkivets arbetsuppgifter undergått under de sista tjugo åren. Stor redan i fråga om dess gamla kärna, det kungl. kansliets arkivdepå med därmed förenade forskningsanstalt, har denna utveckling därutöver tillfört detsamma två nya huvudområden, å ena sidan ledningen av landsarkivinstitutionen och av övriga åtgärder för en rationell arkivvård av de lokala förvaltningsgrenarnas arkivalier, å andra sidan övertagandet av åtskilliga centrala ämbetsverks eller liknande institutioners äldre arkiv och överinseendet över de centrala verkens arkivvård överhuvud. I viss mån gör sig denna utveckling även märkbar genom statistiska siffror av samma art som de ovan för perioden 1894—1898 anförda. Den sist förflutna femårsperioden, åren 1914—1918, företer nämligen i dessa hänseenden följande siffror. Antalet forskare utgjorde sammanlagt 2,864 d. v. s. ett medeltal för år av 573 eller en ökning sedan den förstnämnda perioden av 65 procent; de senaste krigsåren förete för övrigt något lägre siffror än vissa föregående, något, som säkerligen berott på ekonomiska svårigheter för forskare att under dessa år vistas i huvudstaden. Forskningsbesöken hade stegrats till 44,346, d. v. s. ett årligt medeltal av 8,869 eller en ökning av 36 procent. Framtagna volymer hava från år 1907, det första år statistik finnes, ökats från omkring 8,000 till inemot 14,000 år 1918 eller med närmare 75 procent. Om ordinarie leveranser till riksarkivet är förut talat; ökningen var i fråga om dem 44 procent. De extra ordinarie leveranserna ha stegrats från ett årligt medeltal av 1.000 volymer under den förra perioden till

1,935 under den senare, d. v. s. med 93 procent. Då emellertid en avsevärd del av accessionerna från de centrala ämbetsverken skett icke under form av leveranser utan såsom depositioner, ger denna ökning icke någon riktig föreställning om den tillväxt riksarkivets samlingar vunnit från andra institutioner än Kungl. Maj:ts kansli. Antalet lån till ämbetsmyndigheter utom riksarkivet har vuxit från ett årligt medeltal av 446 under den tidigare perioden till ett årligt medeltal av 1,421 under den senare d. v. s. med icke mindre än 218 procent. En liknande stegring utvisar antalet utgående skrivelser, som för den senare perioden har att uppvisa ett årligt medeltal av 368, vilket betyder en stegring av 201 procent. Ännu högre är stegringen av ingående skrivelser, vilkas antal under den senare perioden uppgår till ett årligt medeltal av 567 eller en stegring mot medeltalet under den förra perioden av 388 procent. Vad slutligen angår samlingarna i deras helhet, kunna de nu beräknas upptaga omkring 16,900 längdmeter, vilket mot deras omfattning år 1898 kan beräknas innebära en stegring av över 76 procent.

Flertalet av nu anförda siffror — antalet forskare, forskningsbesök och framtagna volymer, siffrorna angående leveranser samt angående samlingarnas omfattning i deras helhet — beröra, såsom synes, egentligen endast riksarkivet såsom arkivdepå och forskningsanstalt. Även på dessa områden beteckna de emellertid en mycket betydande stegring i verksamheten, som i regel åtskilligt överträffar 50 procent och stundom är vida högre. Något uttryck för riksarkivets utveckling till centralanstalt för arkivväsendet i riket lämna de däremot icke. Däremot kan givetvis ett sådant uttryck spåras i siffrorna för in- och utgående skrivelser, och dessa förete ock den starkaste stegringen. Om ett flertal betydande arbetsuppgifter på området lämna siffrorna emellertid självfallet ingen föreställning, såsom beträffande inspektionerna, utredningarna, utarbetandet av gallringsbestämmelser o. s. v.

Riksarkivarien meddelar vidare, hurusom den berörda utvecklingen delvis ock fått uttryck i riksarkivets senaste instruktion av den 10 december 1909 med däri sedermera tillkomna förändringar.

Sålunda lyda §§ 1, 2 och 4 i densamma numera:

§ 1.

Riksarkivets uppgift är att vara dels den centrala myndigheten för det offentliga arkivväsendet i Sverige, dels ock en depå för handlingar från Kungl. Maj:ts kansli, för vissa andra offentliga arkiv samt för äldre och yngre samlingar av arkivalier.

Riksarkivet:
senaste
instruktion
om dess nya
uppgifter.

§ 2.

Det offentliga arkivväsendet omfattar, förutom själva riksarkivet, landsarkiven och med dem jämförliga större eller smärre arkivdepåer ävensom andra centrala och lokala arkiv, i den mån de ställts under riksarkivariens inseende.

§ 4.

Riksarkivarien är chef för det offentliga arkivväsendet; han är därjämte Kungl. Maj:ts ansvarig för riksarkivets samt landsarkivens och med dem jämförliga arkivdepåers noggranna vård.

Närmare utstakas dessa riksarkivariens åligganden såsom chef för det offentliga arkivväsendet i §§ 5—7 på följande sätt:

§ 5.

Riksarkivarien såsom chef för det offentliga arkivväsendet åligger att följa detsammans utveckling i Sverige och sådana främmande länder, som härvid kunna komma i betraktande, samt att utöva inseende över a) själva riksarkivet, b) landsarkiven och med dem jämförliga större eller smärre arkivdepåer ävensom c) övriga arkiv, om vilka bestämmelser i sådant avseende givits eller kunna komma att givas.

§ 6.

Beträffande landsarkiven och med dem jämförliga större eller smärre arkivdepåer gäller, utom vad i denna instruktion sägs, vad därom är eller kan vara särskilt stadgat.

§ 7.

Såsom chef för det offentliga arkivväsendet åligger det riksarkivarien i övrigt:

a) att i allmänhet söka främja detsammans tidsenliga organisation och utveckling samt inkomma med de underdåniga framställningar, som kunna finnas härför erforderliga;

b) att inspektera centrala och lokala arkiv i enlighet med därom utfärdade särskilda föreskrifter;

c) att meddela närmare anvisningar i fråga om vården av de centrala och lokala arkiv, som äro ställda under riksarkivariens inseende;

d) att övervaka tillämpningen av den nådiga stadgan angående vissa offentliga arkiv den 31 december 1900, de den 22 maj 1903 fastställda allmänna grunderna för ordnande och förtecknande av vissa offentliga arkiv samt de samma är fastställda särskilda planerna för åtskilliga arkivs ordnande;

e) att yttra sig i frågor om arkivaliers gallring och tillse, att därom givna föreskrifter tillämpas;

f) att, där icke särskilda bestämmelser lägga hinder i vägen, besluta om överflyttning ej mindre från riksarkivet till landsarkiv eller därmed jämförlig arkivdepå av sådana handlingar, som rätteligen tillhöra det senare arkivets serier, än även från landsarkiv eller dylik arkivdepå till riksarkivet av sådana landsarkivets eller arkivdepåns handlingar, som tillhöra riksarkivets serier; samt

g) att i årsberättelse för riksarkivet även redogöra för det offentliga arkivväsendet och de förändringar, som under det senast förflutna kalenderåret försiggått med detsamma.

Först härefter följa i instruktionen de bestämmelser angående riksarkivet såsom arkivdepå, som tidigare utgjorde instruktionens enda innehåll och till vilka ovan hänvisats.

På blivande arbetsuppgifter pekar vidare riksarkivarien, då han yttrar:

Det måste för övrigt framhållas, att vad ovan refererats angående riksarkivets och riksarkivariens nuvarande arbetsuppgifter visserligen icke uttömt dessas innehåll. Åtskilliga andra frågor av vikt kunde anföras. Vissa viktiga lokalfrågor rörande arkiven äro exempelvis påträngande och kräva med all visshet under den närmaste tiden betydande arbete. Ett gammalt önskemål är jämväl utgivandet av en systematisk översikt över de svenska offentliga arkivens huvudinnehåll; ett sådant arbete skulle för varje forskare bliva till synnerligt gagn. Betydande förarbeten föreligga, men tid till deras närmare bearbetning låter sig icke erhålla i ett ämbetsverk, som är fullt upptaget av löpande göromål. Det vore likaledes önskvärt, om man i vårt land, likasom redan skett i åtskilliga andra, kunde åstadkomma en inventarisering av från arkivväsendet fristående arkiv; enskilda uppslag visa, att på det området ytterst intressanta fynd stå att göra. De systematiska undersökningar i främmande länders arkiv angående källor till Sveriges historia, som i någon mån finnas påbörjade, borde jämväl fortsättas och fullföljas. Betydelsefulla uppgifter föreligga alltså på alla håll.

Ytterligare
arbetsupp-
gifter.

Riksarkivarien övergår därefter till frågan om riksarkivets arbetskrafter och yttrar härom:

Frågar man sig då, vilken förändring riksarkivets arbetskrafter under de berörda tjugo åren undergått för att möta de stegrade arbetsuppgifterna, så blir svaret följande. Sedan, såsom redan ovan berörts, år 1908 anslag beviljats för en extra ordinarie arkivarie för vård särskilt av de från centrala verk överlämnade arkiven, blev dennes plats genom 1909 års löne reglering uppförd på ordinarie stat och likasom övriga arkivariebefattningar benämnd förste arkivariebefattning. Någon förändring i lönegrad innebar dock icke detta; befattningarna tillhörde fortfarande andra lönegraden. Samtidigt, år 1909, inrättades även en ny första-gradstjänst, registratorsbefattningen, för skötseln av den dagliga expeditionen. Vid 1913 års riksdag beviljades anslag till två fasta kvinnliga skrivbiträden, dock mot nedsättning i anslaget till amanuenser m. m., och vid 1918 års riksdag till en ny första gradens tjänst (andre arkivarie-befattning). Slutligen har förhöjning åren 1908, 1909 och 1919 beviljats i anslaget till amanuenser, vikariatsersättning m. m., varvid år 1919 beloppet beräknats utgå till sju dylika amanuenser, därav en för medeltidsavdelningen. För närvarande tjänstgöra i riksarkivet sju amanuenser (inberäknat den sistnämnde), av vilka emellertid två, för övrigt synnerligen väl meriterade krafter, hava sin huvudsakliga verksamhet på annat håll och endast kunnat förmås åtaga sig en mycket begränsad tjänstgöring. En av de sju är filosofie doktor och en juris doktor. En jämförelse med förhållandet år 1898 visar alltså, att svårigheterna att förmå högt kvalificerade arbetskrafter till tjänstgöring i riksarkivet äro större nu än då.

Tillökning i
arbetskrafter
sedan år 1898.

I den mån dessa förändringar i avseende på arbetskrafter innebära en ökning av desamma, har, såsom synes, denna företrädesvis gällt riksarkivet såsom arkivdepå och forskningsanstalt. Uppenbarligen gäller detta de båda första-gradstjänsterna, vilkas arbetsuppgifter så gott som uteslutande falla inom den gamla ramen för riksarkivets verksamhet, och vilkas tillkomst fullt ut betingas av den redan inom denna ram inträdda arbetsökningen. Men detsamma kan även väsentligen sägas vara fallet med den år 1908—1909 tillkomna andra-gradstjänsten. Ty visserligen avse befattningens ämbetsgöromål företrädesvis forna arkiv från centrala ämbetsverk, men

Behov av
ökade arbets-
krafter.

dessa sedan de blivit överflyttade till riksarkivet, i vars samlingar de alltså ingå och vari de hava utgjort en så väsentlig tillökning, att dess skötsel fullt ut krävde en ny arbetskraft. För hela den ytterst betydande ökning i arbetsuppgifter, som åtföljt riksarkivets utveckling till central myndighet för det offentliga arkivväsendet i Sverige, har det däremot hittills icke erhållit några nya arbetskrafter.

Att en förändring häruti är av nöden, lär icke behöva mycken motivering. De arbetskrafter, som år 1898 voro fullt behöfliga för skötandet av riksarkivet som arkivdepå — riksarkivariens för verkets ledning i dess helhet i olika hänseenden och andra-gradstjänstemännens för ledning av specialuppgifterna inom de olika avdelningarna (sektionerna) — kunna icke uttänjas, så att de numera räcka till både för arkivdepån, som redan den ständigt ser sin omfattning och sina göromål växa, och för hela det nytillkomna, också alltjämt tillväxande arkivväsendet utanför densamma. Detta förhållande ändras givetvis icke därav, att instruktionens § 9 berättigar riksarkivarierna att vid behandling av frågor rörande det offentliga arkivväsendet påkalla biträde av förste arkivarierna samt övriga tjänstemän i riksarkivet, ty dessa äro redan därförutan fullt sysselsatta.

Väl kvalificerade krafter nödiga.

Tillökning i arbetskrafter är sålunda oundgängligen nödvändig. Av det föregående framgår ävenledes för vilka ändamål. Redan arkivdepåns ständiga tillväxt motiverar den. Men framför allt kräves den för uppgifter, beroende på riksarkivets nya ställning såsom centralt ämbetsverk med arbetsfält och funktioner runt om i riket. Det är i följd härav också för kvalitativt mycket krävande uppgifter. Icke så som skulle kvalifikationerna för de förutvarande vara små. Arkivordnarens och arkivförtecknarens arbete kräver, om det skall fylla moderna anspråk, ingående vetenskapligt studium av de handlingar det gäller att ordna och förteckna och av de förvaltningsgrenar, kring vilka dessa handlingar tillkommit. De vetenskapliga utgivningsarbeten, som åligga riksarkivet och som måste följa den historiska vetenskapens allmänna utveckling i riket, fordra likaledes ej blott omfattande kunskaper i olika vetenskapsgrenar, historia med dess hjälpvetenskaper, såsom paleografi och diplomatik, språk m. m., utan även vetenskapsmannens omsikt och erfarenhet samt intresse för dylika arbeten. Arkivvetenskapen såsom sådan är jämväl ständigt stadd i en utveckling, vars framsteg både inom och utom landet också måste hållas i sikte. Men även de nya uppgifterna, de, som närmast åligga centralmyndigheten för arkivväsendet, äro mycket krävande, de må nu gälla arkivväsendets utveckling i allmänhet, frågor om anslutning på ett eller annat sätt av hittills fristående arkivgrupper till rikets arkivvård, planer eller anvisningar för ordnandet av dylika arkiv, inspektioner rörande tillämpningen i varje särskilt fall av gällande föreskrifter angående arkivvård, utarbetande av gallringsföreskrifter och tillsynen över dessas tillämpning m. m. För en tillfredsställande handläggning av sådana spörsmål kräves, såsom ovan torde klarlagts, ej blott ingående studium av den myndighets organisation, arbetsformer och behov av arkivaliskt arbetsmaterial, om vilken det i de särskilda fallen är fråga, utan det fordras även insikt i de olika förvaltningsgrenarnas och specialarkivens inbördes sammanhang. Endast en dylik sakkunskap möjliggör en rationell planläggning av arkivvården vid de olika institutionerna, och endast en sådan kan göra en inspektion verkligt fruktbringande och autoritativ. Men det säger sig själv, att en dylik sakkunskap rörande arkivväsendet och dess tillämpning på olika förvaltningsområden blott låter sig förvärfvas av väl kvalificerade krafter, som tillika äga ingående erfarenhet i modern arkivvård. Och

det torde likaledes vara ganska uppenbart, att vid inspektioner den inspekterande i tjänsteställning icke får vara allt för underordnad dem, som skola inspekteras.

För mera krävande uppgifter äga de centrala ämbetsverken i regel tredje-gradsbefattningar (byråchefs- eller rådstjänster). Även där man tidigare sökt stanna vid lägre grad, har under senare tid ändring vidtagits: så t. ex. vid statistiska centralbyrån, som genom beslut vid 1912 års riksdag erhöi en byråchefsbeftattning och genom beslut år 1918 ytterligare två. Anledningarna härtill äro uppenbara. De mera krävande göromål, som åligga de centrala verken, äro i sig själva av den beskaffenhet, att de fordra en utbildning, en erfarenhet och överhuvud sådana kvalifikation, vilka man endast på detta sätt kan tillförsäkra sig. För att kunna förvärva och få behålla dugande krafter måste varje förvaltningsgren därjämte kunna erbjuda befordringsutsikter, jämförliga med vad som kan ernås inom andra likartade verksamhetsområden. Om inom ett centralt ämbetsverk dessa utsikter icke kunna sträcka sig högre än till andra gradens tjänst, medan inom alla andra tredje-gradsbefattningar äro inrättade, kommer det förra med nödvändighet att bli va lidande vid konkurrens om dugliga krafter.

Det verksamhetsområde och de arbetsuppgifter, som åligga riksarkivet både sasom forskningsanstalt och sasom centralmyndighet för rikets arkivväsen, medgiva det icke att utgöra ett undantag från denna regel. Det måste vinnlägga sig om att från början erhålla väl kvalificerade arbetskrafter med goda förutsättningar för högre vetenskaplig eller administrativ verksamhet. Vända sig dylika krafter i stället till skol- eller universitetsvärlden, förefinnes för dem utsikter att erhålla rektorat, lektorsbefattningar — sedan gammalt förmånligare genom de längre ferierna och på flere orter numera även genom löner, överstigande andra-gradstjänsternas — eller universitetsläraryrkesbefattningar — under de senaste femton åren hava vid tre tillfällen arkivmän lämnat arkivbanan genom att erhålla befordran till professur i historia. Vända de sig åter till andra centrala verk, föreligga så gott som undantagslöst byråchefs- eller rådsbefattningar. Det är icke tänkbart för riksarkivet att under sådana förhållanden i längden hålla rekrytering uppe. Till och med på arkivbanan finnes utom riksarkivet en tredje-gradsbefattning, i det att efter utrikesdepartementets senaste omorganisation dess arkivavdelning omfattar en tredje-grads- samt två andra-grads- och två första-gradstjänster. Det kan förut-sättas, att ett med beftattningar så väl utrustat arkiv kommer att från riksarkivet draga till sig dugande krafter, om de ej i riksarkivet erhålla motsvarande befordringsutsikter. Så länge riksarkivet företrädesvis var endast en lokal forskningsanstalt, jämförlig med andra sådana, kunde för detsamma en organisation mera likartad med dylika institutioners ligga nära. Sedan det numera därjämte blivit ett centralt ämbetsverk med omfattande funktioner över hela riket, kräva både dess arbetsuppgifter och nödvändigheten för detsamma att förvärva och kvarhålla dugande krafter, att det med hänseende till lönegrader likställes med övriga centrala verk.

Frågan om tredje-gradstjänster i riksarkivet är icke ny. Redan år 1908 frambar min företrädare, vid då pågående behandling av frågan om ny lönereglering för riksarkivet, ett alternativt förslag, att i stället för två andra-gradstjänster skulle inrättas två tredje-gradstjänster, vilkas innehavare skulle benämnas arkivråd och placeras sasom avdelningschefer för en var av den historiska och den administrativa avdelningen. För de skäl, med vilka förslaget motiverades, torde jag få

Behov av
tredje-grads-
tjänster.

Tidigare för-
slag om
tredje-grads-
tjänster.

Förslag
år 1908.

hänvisa till redogörelsen i statsverkspropositionen till 1909 års riksdag (åttonde huvudtiteln, punkt 1). De betonade dels omfattningen av de uppgifter, som arkivväsendets omläggning allt mera börjat medföra för riksarkivarien, dels dessa uppgifters mångsidiga och krävande natur, dels slutligen vikten av att för arkivbanan förvärva väl kvalificerade arbetskrafter, i vilket avseende även hänvisades till naturhistoriska riksmuseet, vars avdelningschefer hade samma löneställning som universitetsprofessorerna. Förslaget blev emellertid av dåvarande departementschefen icke upptaget i den nyssnämnda propositionen om lönerreglering vid riksarkivet. Såsom skäl härför anfördes av honom, att han visserligen fann de grunder, som av riksarkivarien åberopats till stöd för inrättande redan då av två arkivrådsbefattningar, vägande nog, men att å andra sidan ej finge förbises, att arkivväsendet i vårt land vore stätt i utveckling, och att särskilt landsarkivorganisationen icke vore fullt genomförd. Departementschefen funne ej lämpligt att under sådana förhållanden företaga en förändring av tjänsterna i riksarkivet, utan ansågo att man, innan en sådan ägde rum, borde ännu någon tid avvakta utvecklingens fortgång och dennas inverkan på arbetet i riksarkivet.

Det är uppenbart, att dessa skäl, långt ifrån att innebära något principiellt tillbakavisande av förslaget, endast avsågo att motivera ett uppskjutande för tillfället av dess genomförande. Men det torde likaledes vara tydligt, att det för uppskov då anförda motivet — hänvisningen till den inom arkivväsendet fortgående utvecklingen — icke numera kan motivera ett ytterligare undanskjutande, då, såsom ovan framhållits, just denna utveckling och de stegrade krav den för varje år ställer på riksarkivet gjort en omorganisation i antydd riktning av dess arbetskrafter allt mera nödvändig. Utvecklingen har nämligen i intet hänseende medfört tillbakagång eller minskad arbetsbörda utan tvärtom åt alla håll kvantitativt och kvalitativt ökade arbetsuppgifter.

Förslag
år 1916.

Med anledning härav upptog den nuvarande riksarkivarien år 1916 kort efter sitt ämbetsstillträde ånyo frågan, men i den förändrade form, att han för det dåvarande stannade vid att föreslå en arkivrådsbefattning. Helst hade han velat förordna denna befattning såsom en fullständigt ny tjänst, men inskränkte sig på grund av de sparsamhetsskäl, som kristiden påkallade, att hemställa, att en av andra-gradstjänsterna skulle ombildas till en tredje-gradstjänst och att därjämte en ny första-gradstjänst skulle inrättas. Då de motiv, som vid detta tillfälle åberopades av riksarkivarien till stöd för förslaget, finnas i det väsentliga refererade i statsverkspropositionen till 1918 års riksdag (åttonde huvudtiteln, punkt 4), torde här kunna hänvisas till densamma. Huvudvikten lades på den betydande tillökning i riksarkivets arbetsbörda, som inträtt under senare tid, framför allt genom dess ombildning till centralanstalt för rikets arkivväsen; och tillika erinrades nu såsom förut om vikten av att genom förbättrade befordringsutsikter kunna förvärva och kvarhålla dugande arbetskrafter. Av förslaget, som ej blev framlagt för 1917 års riksdag, enär lönerogleringskommittén ej förän under nämnda år hann behandla det, förordade denna kommitté endast framställningen om inrättande av en ny första-gradstjänst, och blev, såsom ovan nämnts, en sådan befattning ock beviljad vid 1918 års riksdag.

Då de skäl, lönerogleringskommittén anförde såsom motiv, varför den ej förordade förslaget om inrättande i riksarkivet av en tredje-gradstjänst, äro refererade i den nyssnämnda statsverkspropositionen till 1918 års riksdag, torde även

beträffande dem kunna hänvisas till detta referat. Riksarkivarien vågar emellertid hoppas, att den utförliga, ytterligare utredning, som här ovan ägnats frågan, skall hava tillräckligt ådagalagt, huru påträngande behovet är att även i riksarkivet inrätta sådana tjänster, samt gör vissa erinringar med anledning av vad kommittén då anförde.

Om det sålunda torde vara ådagalagt, att riksarkivets ändamålsenliga organisation för närvarande i främsta rummet påkallar inrättande i detsamma, likasom i övriga centrala ämbetsverk, av tredje-gradstjänster, uppstår frågan huru många sådana äro erforderliga. Förestående redogörelse för arkivets nuvarande arbetsuppgifter torde visa, att dessa lämpligen låta sig fördelas på tre huvudområden, nämligen a) det förutvarande riksarkivet, b) landsarkivorganisationen och övriga lokala arkiv och c) arkiven hos centrala ämbetsverk och sidoordnade myndigheter. Denna fördelning motsvarade ock i huvudsak den uppdelning av riksarkivariens verksamhet, i vad den rör tillsyn över arkivvården, som är antydd i § 5 i riksarkivets nuvarande organisation, där det om riksarkivarien bland annat föreskrives, att han skall utöva inseende över a) själva riksarkivet, b) landsarkiven och med dem jämförliga större eller smärre arkivdepåer ävensom c) övriga arkiv, om vilka bestämmelser i sådant avseende givits eller kunna komma att givas. I anslutning härtill synes inom riksarkivet böra organiseras tre byråer, en för ärenden rörande riksarkivet såsom arkivdepå för handlingar från Kungl. Maj:ts kansli m. m.; den andra för ärenden rörande de centrala ämbetsverkens och med dem sidoordnade myndigheters arkivvård; och den tredje för ärenden rörande landsarkivorganisationen och övriga lokala arkiv. Mest önskvärdt vore att i spetsen för varje byrå sattes en tredje gradens tjänsteman. Dock synes detta icke alldeles oundgängligen nödvändigt, utan torde åtminstone under någon tid framåt riksarkivarien kunna själv övertaga ledningen av en av byråerna. Benämningen å tredje-gradsbefattningarnas innehavare synes i enlighet med tidigare förslag böra bliva arkivråd.

I riksarkivariens hittillsvarande ställning såsom chef för det offentliga arkivväsendet och såsom ledare av riksarkivets verksamhet göres genom den nya anordningen icke någon förändring. Men väl erhåller han i arkivråden nya organ för de viktigaste grenarna av den riksarkivet tillhörande arkivvården. Arkivråden skola sålunda, var inom sin verksamhetsgren, ansvara för och utöva tillsyn över att dithörande arbeten fullgöras; utarbета de förslag och utredningar, som åläggas dem; för riksarkivarien föredraga de frågor, som förekomma till handläggning; verkställa de inspektioner, som riksarkivarien åt dem uppdrager; övervaka tillämpningen av gällande gallringsförekriterier m. m. I den mån särskilda arkivaliesamlingar eller grupper av sådana ställas under deras vård, skola de tillika, under riksarkivariens inseende, hava den närmaste omsorgen över arkivarbetenas fortgång inom dylika grupper.

För den närmare vården av de till riksarkivet såsom arkivdepå hörande arkiven eller arkivaliesamlingarna böra fyra förste arkivarier behållas såsom sektionschefer. Riksarkivarien har givetvis tagit under omprövning, huruvida deras antal eventuellt skulle kunna minskas i sammanhang med arkivrådsbefattningarnas införande, men finner detta icke möjligt. Såsom ovan framhållits, har nämligen riksarkivets verksamhet även såsom arkivdepå och forskningsanstalt varit i så stark tillväxt, att en indragning av någon företrädesvis för dithörande ärenden hittills använd arbetskraft icke låter sig göra. Däremot torde efterhand en viss omgrup-

Antalet
tredje-grads-
tjänster.

Andra-grads-
tjänster.

pering av de mellan de särskilda sektionerna fördelade arkiven eller arkivgrupperna bliva önskvärd. Sådan sektionsindelningen för närvarande föreligger, äro tre av sektionerna, den första, den andra och den fjärde, föremål för ständig och stark tillväxt. Till den första höra sålunda de serier, som till riksarkivet successive överlämnas från ej blott flertalet av de nuvarande departementen och från högsta domstolen, utan även från justitiekanslersämbetet och från kommittéer, allt serier, som ständigt ökas i avsevärd omfattning. Till den andra sektionen räknas, jämte medeltidsavdelningen, bland annat alla samlingar rörande rikets förhållande till främmande makter, däribland de stora accessionerna från utrikesdepartementet, vilka just under de senare åren varit av mycket betydande omfattning — under åren 1911—1918 2,570 vol. — ävensom den stora samlingen riksdags- och möteshandlingar, vilken likaledes är föremål för tillväxt. Den fjärde sektionen omfattar åter de serier av arkivalier från centrala ämbetsverk och likartade institutioner, som till riksarkivet överlämnats, och sektionen är i följd härav ävenledes föremål för stark ökning. Till den tredje sektionen har däremot hittills hänförts serier, vilka i huvudsak bilda »slutna» arkiv d. v. s. arkiv, till vilka någon stadigvarande accession, låt vara med vissa undantag, ej förekommer. Ehuru visserligen inom denna sektion, likasom inom de övriga, rikt material för ordnande- och förtecknandearbeten föreligger, kan en jämnare arbetsfördelning uppstå, om den från de övriga får övertaga någon del av där förekommande ständigt växande överskott. I samband härmed kan även en omflyttning av vissa andra samlingar mellan sektionerna ifrågasättas, och överhuvud indelningen på en och annan punkt göras smidigare och mera rationell. Frågan synes emellertid riksarkivariern lämpligast böra upptagas i samband med en på grund av uppnådd pensionsålder snart inträffande ledighet i den förste-arkivariebefattning, vid vilken den tredje sektionens ledning för närvarande är knuten. Huru denna omläggning än verkställs, låter den sig emellertid på grund av materialets omfattning och beskaffenhet icke genomföras så att sektionernas antal minskas.

I fråga om sektionernas ställning till de nya byråavdelningarna är det uppenbart, att den fjärde sektionen — sektionen för arkiv, överlämnade från centrala ämbetsverk m. m. — bör förläggas under det arkivråd, som har att handlägga ärenden rörande de centrala ämbetsverkens arkivvård. De övriga sektionerna åter tillhöra närmast avdelningen för ärenden rörande riksarkivet såsom arkivdepå för handlingar från Kungl. Maj:ts kansli m. m. Indelningen bör emellertid icke göras så snäv, att icke även arkivrådet för landsarkivorganisationen och de lokala arkiven kan under sitt överinseende erhålla vården av vissa arkivaliesamlingar i riksarkivet. Olika vetenskapliga förutsättningar hos olika arkivmän och andra omständigheter kunna fastmera göra, att just en sådan arbetsfördelning lämnar de bästa resultaten.

Första-grads-
tjänster.

Beträffande riksarkivets nuvarande fem första-gradstjänster föreslår riksarkivariern ingen förändring. En av dem, registratorsbefattningen, är visserligen, på grund av den starka ökningen av både forskare, lån till utomstående institutioner och övriga expeditioner, för närvarande så betungad med göromål, att en lättnad måste beredas honom. Emellertid torde denna kunna vinnas genom den möjlighet att till hans biträde förordna en eller flere tjänstemän, som redan nuvarande organisation bereder.

Riksarkivariern berör därefter frågan om anslag till amanuenser

m. m., vilket spörsmål jag i annat sammanhang haft tillfälle anmäla och följaktligen nu anser mig böra förbigå.

Till sist yttrar riksarkivarien:

I propositionen år 1909 om löneroglering för riksarkivet föreslog Kungl. Maj:t, att avlöningen för riksarkivarieämbetet skulle bestämmas till 10,000 kronor. Statsutskottet tillstyrkte förslaget, men det blev vid gemensam votering ej godkänt. Då de skäl, som redan år 1909 av Kungl. Maj:t ansågos böra föranleda att i lönehänseende likställa riksarkivarieämbetet med vissa andra chefsämbeten, genom utvecklingen sedan dess icke torde försvagats men väl synas vinna giltighet i händelse av bifall till det nu framlagda förslaget om inrättande av tredje-gradstjänster i riksarkivet, hemställes, att framställningen från år 1909 nu måtte återupptagas.

Riksarkivari-
ens avlöning.

Slutligen anför riksarkivarien beträffande det framställda organisationsförslagets allmänna betydelse följande.

Riksarkivarien är fullt medveten om de krav på begränsningar i anslagsäskanden, som även det nuvarande tidsläget ålägga, liksom tidigare kristiden. Jämställda med riksarkivets och arkivväsendets utveckling under senare år torde emellertid de nu framställda önskemålen befinnas vara begränsade; så ock om de jämsställas med den utveckling, som överhuvud den senare tidens ökade förvaltningsgöromål medfört inom andra grenar av statsförvaltningen. Det gäller dessutom här bevarande och vård av i ordets egentliga mening oersättliga samlingar, vilka tillika för det allmänna och den enskilde äga en betydelse, som ej kan överskattas. Arkivväsendets starka utveckling betyder, att riksarkivet fått alltmer omfattande dylika samlingar under sin vård. I många fall innebär detta, att under arkivvården hänförs och hänföras samlingar, som förut stått tämligen utanför varje planmässig vård och därigenom löpt fara att gå under eller förskingras, i andra fall, att den vård av arkivalier, som förut tillhört andra myndigheter, blivit överflyttad på riksarkivets tjänstemän. Centraliseringen betecknar i sådana fall ett frigörande till annan statstjänst av arbetskrafter inom verken, som där varit betungade med arkivalierna. Centraliseringen innebär likaledes ökad säkerhet för den betydelsefulla statsegendom det gäller. Den betyder jämväl väsentligt ökade tillfällen till handlingarnas tillgodogörande av såväl statsförvaltningen som den enskilde forskaren.

De kostnader, som under sådana förhållanden nedläggas på att höja riksarkivets förmåga att värda, ordna och förteckna, äro väl använda. De öppna genom handlingarnas ökade tillgänglighet i många fall vägen till klarläggande av rättsförhållanden och andra fakta, vilka för staten kunna vara av den största vikt, även ekonomiskt, men som eljes lätt förbliva outredda. I andra fall göra de denna väg kortare och snabbare och lända därigenom till besparing i arbetskraft, tid och kostnader både för statens organ och för den enskilde medborgaren, när de äro i behov av utredningar. Arkivväsendets utveckling skall slutligen medföra påtagliga begränsningar i statsutgifterna genom de ökade möjligheter till rationell gallring, som därmed äro förbundna. I sistnämnda hänseende finnas blott tre vägar att välja: att icke gallra alls och därigenom ställas inför lokalbehov, som svälla ut långt

utöver vad eljes bleve fallet; att gallra på måfå och därigenom riskera att förstöra handlingar, som en kommande tid skall finna oersättliga; eller att låta gallra rationellt och successivt. Men icke minst för det sista ändamålet behöver riksarkivet oundgängligen ökade arbetskrafter.

På grund av ovanstående hemställer riksarkivarien, att Kungl. Maj:tt täcktes föreslå riksdagen följande förändringar i staten för riksarkivet, nämligen

att i densamma skall från och med år 1921 uppföras två tjänstemän i tredje lönegraden med benämningen arkivråd och med avlöning för vardera av 8,100 kronor, därav lön 5,000 kronor, tjänstgöringspenningar 2,500 kronor och ortstillägg 600 kronor, samt med rätt för vardera till ett ålderstillägg å 600 kronor efter 5 år;

att riksarkivarieämbetets avlöning skall från och med år 1921 bestämmas till 10,000 kronor, därav lön 6,200 kronor, tjänstgöringspenningar 2,800 kronor och ortstillägg 1,000 kronor.

Löne-
reglerings-
kommittén.

På grund av remiss har löneregleringskommittén den 2 mars 1920 avgivit utlåtande i ärendet.

Kommittén erinrar om den ståndpunkt, kommittén senast intog till frågan om inrättande av en arkivrådsbefattning i riksarkivet, och anför härefter:

Under den tid, som förflutit sedan kommittén avgav sitt senaste utlåtande i denna fråga, har riksarkivets utveckling alltjämt fortgått. Såsom i 1919 års lagtima riksdags av riksarkivarien åberopade skrivelse (nr 8 A, sid. 12) framhålles, har riksarkivet från att vara en arkivdepå allt mer och mer tagit karaktären av en central myndighet för allt arkivväsen i landet. Med riksarkivet är sålunda landsarkivorganisationen på det närmaste förbunden, och det tillhör riksarkivarien att jämväl öva inseeende över ett betydande antal av övriga lokala arkiv (hos länsstyrelser, länslantmäterikontor, domkapitel m. fl.). Ett annat omfattande arbetsfält, som under den senare tiden i allt större utsträckning tillförts riksarkivet, är den befattning, riksarkivet har att taga med vården av de centrala ämbetsverkens och övriga till huvudstaden förlagda statsmyndigheters arkiv.

Kommittén har ej kunnat bortse från att denna allt mera fortskridande utveckling förr eller senare måste nödvändiggöra en avsevärd förstärkning av riksarkivets arbetskrafter. Såsom av riksarkivarien uttalats, lär det ej heller kunna bestridas, att riksarkivet — där befodringsutsikterna, om man från ser chefsbefattningen, icke kunna sträcka sig högre än till andra-gradens tjänster — måste i konkurrens med universiteten och de allmänna läroverken hava synnerligen svårt att draga till sig de kvalificerade arbetskrafter, av vilka riksarkivet utan tvivel har behov. Det har och numera, såsom av riksarkivarien påpekats, visat sig nödvändigt att inom statistiska centralbyrån, vilket ämbetsverk vid ett föregående tillfälle tagits till jämförelse, inrätta ett antal tjänster av tredje lönegraden.

Vad vidare angår spörsmålet om kammararkivets ställning inom det offentliga arkivväsendet anser löneregleringskommittén någon befogad invändning icke kunna framställas mot den av riksarkivariens uttalade meningen, att den utökning av riksarkivets arbetskrafter, varom nu är fråga, icke torde på något sätt lägga hinder i vägen för genomförande av den förändring i avseende å kammararkivets ställning, som till äventyrs kan komma att framgå såsom resultat av den pågående utredningen av detta spörsmål.

Under sådana förhållanden finner sig löneregleringskommittén ej böra göra någon erinran mot riksarkivariens hemställan, att å riksarkivets ordinarie stat måtte från och med år 1921 uppföras två nya tjänstemän i tredje lönegraden med benämningen arkivråd.

I avseende å riksarkivariens tanke, huruvida någon av de nuvarande fyra förste-arkivariefattningarna, vilkas innehavare äro chefer för var sin av de fyra sektionerna inom riksarkivet, skulle kunna indragas i samband med arkivrådsfattningarnas inrättande — varutinnan riksarkivariens dock ansett, att en sådan indragning icke låte sig göra — anför kommittén följande:

Löneregleringskommittén har för sin del ansett sig icke böra för närvarande göra något bestämt uttalande, huruvida inrättandet av de ifrågasatta arkivrådsfattningarna bör förknippas med indragning av någon bland de nuvarande andra-gradstjänsterna men har funnit en närmare utredning i detta hänseende önskvärd. Under förutsättning att de föreslagna arkivrådsfattningarna komma till stånd, skulle kommittén vilja förorda, att den förste-arkivarietjänst i riksarkivet, som genom innehavarens avgång först blir ledig, icke må återbesättas med ordinarie innehavare, förrän genom särskild utredning ådagalagts, att tjänsten fortfarande är för riksarkivet erforderlig.

Mot den av riksarkivariens föreslagna avlöningen å de nya arkivrådstjänsterna gör löneregleringskommittén ingen erinran. Emellertid framhåller kommittén, att utöver dessa avlöningar böra till de nya arkivråden utgå ej blott eventuella dyrtidstillägg utan även den tillfälliga löneförbättring, som kan bliva tillerkänd övriga tjänstemän av tredje lönegraden.

De allmänna villkor och bestämmelser, som genom kungörelsen den 11 juni 1909 (bihang till svensk författningssamling nr 41) med därtill sig anslutande kungörelsen den 22 juli 1918 (svensk författningssamling nr 649) blivit fastställda att gälla för riksarkivets tjänstemän, anser kommittén böra äga tillämpning även å innehavarna av de nya arkivrådstjänsterna.

Med avseende å riksarkivariens ställning såsom chef ej blott för riksarkivet utan för det offentliga arkivväsendet över huvud i riket finner

löneregleringskommittén någon erinran icke vara att göra mot att avlöningen till riksarkivarien från och med år 1921 höjes till 10,000 kronor med den fördelning på lön, tjänstgöringspenningar och ortstillägg, som i den föreliggande framställningen föreslagits. Härtill böra givetvis komma eventuella dyrtidstillägg och tillfällig löneförbättring enligt de allmänna grunder, som kunna komma att i dessa hänseenden bliva gällande.

Vid kommitténs utlåtande är emellertid fogad en av ledamoten i kommittén August Nilsson avgiven reservation; reservanten yttrar följande:

Inför de bestämda krav på ökade och högt kvalificerade arbetskrafter, som riksarkivarien gjort gällande, har jag, om än med tvekan, biträtt kommitténs förslag i förevarande fråga. Särskilt om man vill se värden av våra arkivalier ytterligare vidgad och förbättrad samt bereda de krafter, som arbeta på detta område, tillfälle till vetenskaplig produktion — en sak som för närvarande väsentligen försummas — torde riksarkivariens framställda önskemål ej sakna berättigande.

Min tvekan gäller mera den ordning, vari saken upptagits, än saken själv.

Jag har ej kunnat blunda för det förhållandet, att ett statsmakternas beslut i enlighet med kommitténs förslag näppeligen kan undgå att medföra vittgående konsekvenser. Därest ett par — och förmodligen snart nog trenne — arkivarier befordras till tjänstemän av tredje graden, måste, synes det mig, samma möjlighet beredas vissa andra tjänstemän, såsom antikvarier, bibliotekarier, intendenten, geologer, meteorologer och hydrografer, och det i flera fall med större skäl än nu beträffande arkivarierna. Jag hade därför hellre sett, att detta ärende prövats i sitt naturliga sammanhang med den serie av organisations- och lönerogleringsspmål, som detsamma upprullar, vid den förestående generella omregleringen på den civila statsförvaltningens område utanför kommunikationsverken.

Vid sidan härav har jag trott mig finna, att den del av arkivvärden, som innefattas i inspektionerna, icke blivit ordnad på det lämpligaste och mest ekonomiska sättet. Man kan fråga, om icke landsarkivens befogenheter borde vidgas. Kanske vore det fördelaktigt, att vissa funktioner med avseende på arkivvärden i orterna överflyttades från riksarkivet till landsarkiven. Om denna synpunkt har något värde, hade det varit på sin plats, att man vid en nyreglering av riksarkivet icke lämnat landsarkiven ur sikte.

Departement-
chefen.

Såsom framgår av riksarkivariens framställning har fråga om inrättande vid riksarkivet av tredje-gradstjänster vid två föregående tillfällen varit föremål för Kunql. Maj:ts prövning. I båda fallen gingo de i ämnet framlagda förslagen ut på att ombilda en eller flera andra-gradsbefattningar till tredje-gradstjänster. Att spörsmålet då ej vann närmare beaktande torde företrädesvis få anses vara att tillskriva den omständigheten, att riksarkivets då pågående utveckling ej nått så pass bestämda former, att man närmare kunde skönja mera noggranna kon-

turer av dess kommande organisation. Denna utveckling har emellertid nu fortgått, och organisationen och arbetsomfattningen hava numera erhållit mera klara linjer. Det synnerligen rika arbetsfält, som med tiden tillförts riksarkivet, gör det enligt min mening till en oavvislig plikt att tillse, i vad mån förhandenvarande arbetskrafter äro tillräckliga för handhavandet av riksarkivets stegrade arbetsuppgifter. Jag har vid prövning härav och framför allt med hänsyn till den klagörande utredning, som av riksarkivarien åvägabragts, blivit övertygad om att så ej är förhållandet, och att tiden nu synes vara inne att tillmötesgå det sedan länge framställda kravet om inrättande av arkivrådsbefattningar. Jag är dessutom ense med riksarkivarien och löneredgeringskommittén, att man under nuvarande förhållanden ej lämpligen bör räkna med mindre än två sådana tjänster.

Vad beträffar den inom löneredgeringskommittén framlagda reservationen är jag villig erkänna, att de synpunkter, som där kommit till synes, äga ett visst berättigande. Då emellertid, såsom här är fallet, ett sedan länge vitsordat behov föreligger och någon tvekan i sak icke uttalats av reservanten, synes det mig innebära ett underkännande av föreliggande skäl och omständigheter i övrigt, därest riksarkivet skulle ytterligare få vänta på det ifrågasatta påbyggandet av dess organisation. Att några omedelbara konsekvenser skulle bli följden av ett bifall till riksarkivariens framställning kan jag ej finna. Därest inom andra verk och institutioner samma starka skäl kunna anföras för anspråk, liknande dem, som nu från riksarkivets sida framställts, torde ej någon anledning förefinnas att ställa sig avvisande häremot. Att avvakta den generella omregleringen på den civila statsförvaltningens område skulle innebära ett för riksarkivets verksamhet menligt uppskov, och jag har ej funnit reservantens skäl vara av den beskaffenhet, att jag i ett fall som detta skulle föranledas frångå den uppfattning, som hävdats av kommitténs majoritet.

I fråga om förknippandet av de ifrågasatta arkivrådsbefattningarna med indragning av någon av de nuvarande andra-gradstjänsterna föreslår löneredgeringskommittén, att den förste-arkivarietjänst, som genom innehavarens avgång först blir ledig, icke måtte återbesättas med ordinarie innehavare, förrän genom särskild utredning ådagalagts, att tjänsten fortfarande är för riksarkivet erforderlig. Då frågan nu gäller — icke som i föregående fall ombildning av andra-gradstjänster till tredje-gradsbefattningar — utan nyskapande av två tredje-gradstjänster, finner jag en dylik anordning välbetänt.

Beträffande den föreslagna höjningen av riksarkivariens avlöning har jag intet att erinra, då en avlöning, som nu ifrågasättes, torde få anses vara en följd av ett bifall till inrättande av tredje-gradsbefattningar. En dylik uppfattning har inom den civila förvaltningen i allmänhet godtagits såsom regel.

Till de föreslagna avlöningarna skulle komma tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg efter sedvanliga grunder. Blivande innehavare av de nya arkivrådstjänsterna böra vara underkastade hittillsvarande för riksarkivets tjänstemän gällande avlöningsvillkor. I avseende å sådana ändringar i riksarkivets instruktion, som påkallas av ett inrättande av dessa tjänster, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera fatta beslut.

Ett bifall till mitt förslag skulle medföra en ökning av riksarkivets ordinarie stat med dels 16,200 kronor, motsvarande begynnelseavlöningar åt två arkivråd, dels 1,000 kronor såsom ökning av riksarkivariens avlöning, dels ock 625 kronor såsom ökning av anslagsposten till amanuenser, vikariatsersättning m. m., avseende ersättning åt semestervikarier för förenämnda arkivråd.

Jag hemställer alltså, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att

dels å ordinarie stat för riksarkivet uppföra två arkivrådsbefattningar, en var med en avlöning av 8,100 kronor, därav 5,000 kronor lön, 2,500 kronor tjänstgöringspenningar och 600 kronor ortstillägg, vartill kan komma ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor;

dels å samma stat för en riksarkivarie, i stället för vad nu är stadgat, uppföra en avlöning av 10,000 kronor, därav 6,200 kronor lön, 2,800 kronor tjänstgöringspenningar och 1,000 kronor ortstillägg;

dels öka den å samma stat uppförda anslagsposten till amanuenser, vikariatsersättningar m. m. med 625 kronor;

dels för genomförande av nu angivna förändringar i riksarkivets ordinarie stat ävensom vid bifall till vad under åttonde huvudtiteln, punkten 2, i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag föreslagits fastställa det bestämda ordinarie anslaget till riks- och landsarkiven till 137,805 kronor;

dels ock föreskriva, att de genom kungörelserna den 11 juni 1909 (bihang till svensk författningssamling nr 41) och den 22 juli 1918 (svensk författningssamling nr 649) fastställda avlöningsvillkor skola i tillämpliga delar gälla i fråga om blivande innehavare av förenämnda arkivrådstjänster.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter tillstyrkta hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Gösta Neuendorff.
